

Mattyasovszky Miklós: A földművelés közgazdaságtana.

Nicolas Mattyasovszky: Traité économique de l'agriculture.

Agrárgazdaságtan és agrárpolitika. Kiadja a Pátria r.-t Budapest, 1927. 379 oldal.

Économie et politique agraires. Edition de la Patria. Budapest, 1927. 379 pages.

Résumé. Ce livre a pour but d'expliquer les causes économiques de la situation particulière de l'économie rurale et de la population agricole.

Il est divisé en deux parties: la première traite des questions d'économie agraire; la deuxième expose, en 6 sous-chapitres et avec une compétence remarquable, les problèmes de politique agraire.

A szerző az előszóban megállapítja, hogy könyvének az a célja, hogy általában a mezőgazdaságnak és a mezőgazdasággal foglalkozó lakosságnak különállását a közgazdaság törvényszerűségével megmagyarázza. Hogy ezt a célt elérhesse, részletesen kellett az agrárkérdést gyakorlati és teoretikus vonatkozásaiban megvilágítania.

A szerző könyvét két főrésze osztja. Az első részben, az agrárgazdaságtanban, a földművelés rövid történeti fejlődésének ismertetése után az agrárkérdést általánosságban tárgyalja. Ismerteti a különböző államok agrármozgalmait és agrárprogramjait. Majd az állam és a társadalom szerepéről beszél, a fejezet végén pedig az agrárgazdaságtan irodalmát mutatja be.

A második fejezet az agrárpolitika kérdéseivel foglalkozik, a kötet négyötöd része ezeket a problémákat tárgyalja. A munkának ezt a fejezetét a szerző hat alfejezetre osztja és a speciális agrárkérdésekre ezekben az alfejezetekben válaszol. Mindjárt az első alfejezetben, a gazdálkodásban a föld szerepét mutatja be. Itt kiindulva az őskor közös tulajdonban levő földjén űzött gazdálkodásból végig vezet a mai napig, bemutatja a különféle gazdálkodási módokat, a jobbágyság rendszerét, a szabad gazdálkodást, majd az újabb korban a tagosítást, arányosítást és az úrbéri elkülönítést tárgyalja. Részletesen foglalkozik a birtoknagyságkategóriák kérdésével, tárgyalja az egyes kategóriák előnyeit és hátrányait.

A különféle birtokarány változtatási kísérletek leírása után eljut a napjainkban végrehajtott földbirtokreform tárgyalásához. Az Országos Földbirtokrendező Biróság eljárásának ismertetése után a hazánkban végrehajtott birtokrendezés eredményeit mutatja be. Ebből a részből a következő főbb megállapításokat vesszük ki. A magyar föld-

birtokreform több, mint egymillió kat. holddal gyarapította a kisebb egzisztenciák birtokállományát, számszerint 250.000 házhelyet osztott ki, közel kétszázezer földnélküli munkásnak adott földet; több mint 100.000 törpebirtokos egészen kicsiny parcel-láját bővítette néhány holddal, tehát a hadirokkantak, hadiözvegyek és árvák, a mezőgazdasági és ipari munkások nagy tömegeinek földet és házhelyet juttatott. Ilyen értelemben a földbirtokreform végrehajtása eredményes volt, mert szaporította az önálló, egzisztenciákat, vagy legalább is lépcsőt adott az önállóságra és ezzel az egyéni élethez való felemelkedésre. Elismeri viszont a szerző, hogy a termelési szempont a reform szociális céljával igen nehezen egyeztethető össze. Azt mindenki természetesnek tartja, hogy a kiosztott apró parcel-lákon kisebb lesz a terméshozam, mint a nagyobb gazdaságokban. Ezt a gazdasági áldozatot azonban meg kellett hoznunk az ország belső békéje érdekében. A kisebb gazdaságok kisebb hozama nem következés, azt lehet is, kell is emelni. Hogy az átmenet meddig tart, az attól függ, hogy az új földtulajdonos gazdasági iskoláztatása, tőke- és hitelerejének emelése mikor teszi őt képessé a gazdaságos, több és jobb termelésre.

A második alfejezetben a munkának a mezőgazdaságban betöltött szerepével foglalkozik. Itt tárgyalja többek között a mezőgazdasági munkára való nevelés és általában a mezőgazdasági oktatás kérdését. Ebben az alfejezetben érinti a mezőgazdasági népfőiskola és mezőgazdasági egyetem problémáját. A következő alfejezet a tőke szerepének kérdéséről, majd a negyedik alfejezet a gazdálkodást óvó és előmozdító intézkedésekről, főleg a mezőrendőrségről tájékoztat.

Az ötödik alfejezet a mezőgazdasági szervezkedés, ezen belül főleg a szövetkezeti kérdés problémáit tárgyalja. Ebben a részben emlékszik meg a szerző az agrársajtó fontos szerepéről. Az utolsó alfejezet a fogyasztás és az értékesítés kérdéseivel foglalkozik. Itt többek között a városok, a vásárok, a piacok, a mezőgazdasági ipar és az árutőzsde szerepét tárgyalja. Az értékesítési politikában a védvámok szerepét ismerteti.

Az utóbbi idők vonatkozó szakirodalmának kétségenkívül egyik legkitűnőbb terméke *Mattyasovszky* most megjelent kötete, amelyet az agrár-vonatkozású kérdések elbírálásánál mint forrásmunkát nemcsak a főiskolai hallgatók, hanem ennek a szakkérdésnek mindig több és több érdeklődője is eredményesen felhasználhat.